

ELS AMICS D'EUROPA

PUBLICACIÓ QUINZENAL

ÒRGAN DEL «COMITÈ D'AMICS DE L'UNITAT MORAL D'EUROPA»,

A BARCELONA I DELS SEUS ADHERITS I COL·LABORADORS

N.º 13

PRIMERA QUINZENA DE ABRIL

1918

ELS POBLES OBERTS

S'hauria dit que una adquisició gairebé definitiva era la de la unitat espiritual d'Europa. I que ningú entengui que volem dir la unitat que fos una fusió espiritual de les nacions, sinó la unitat provinent de llur comprensió mútua.

La diferenciació de les nacions es dona en la perifèrie, en l'expressió més exterior, en el llenguatge, en les manifestacions artístiques. I al fons, a l'interior, hi ha, tal volta, aquella part humana comú que fa possible la comprensió entre esperits diferents, entre nacions diverses, i fa que, per aquesta comprensió, mútuament s'enriqueixin. La comprensió les estimula i les obliga a l'expressió; i és probable que sense la diversitat, les nacions moririen, la civilització s'esvairia.

I cada esperit, quan obra, es basa sobre una obra pròpia anterior, labora sobre una matèria ja poc o molt elaborada, com un poeta, creant dis el llenguatge, crea ja sobre un llenguatge existent i après. Les obres més ben aconclides romanen, i esdevenen tradició, i la tradició és aquella part perifèrica de l'esperit de les nacions per la qual són palesament distintes.

En una nació viva, en una nació que avança, la tradició no és un retorn a les

coses passades, sinó que és les coses bellament aconclides que, sempre noves, avancen. Al fons viu de l'esperit s'hi arriba, tal volta, mitjançant la matèria ordenada, i sols adorm l'esperit la matèria deforme. Quan una nació intenta llevar a una altra els mitjans d'expressió, és a dir, la tradició, desfer-li l'obra aconclida, deformat-li la matèria ja ordenada, perpetra una acció que és, demés de fratricida, una acció fonamentalment suïcida. Quan la nació oprimida esdevé muda, i veu el seu passat com a veritablement passat, com a oblidat, quan no el té ja ben «present», es troba privada també d'aquell fons comú de humanitat que li hauria donada comprensió de l'obra de les altres nacions, i esdevé l'enemiga de totes, closa dins un localisme mig amagat de vegades sota uns vels de servilitat malcobridors.

Així els desplegaments nacionals deriven de la comprensió mútua dels pobles. Quan la vanitat o l'orgull reclou un poble dins si mateix, llavors comença sa decadència, el poble va contra l'obra mateixa dels seus plasmadors autèntics. S'esdevé de vegades que els homes d'una nació en plenitud, creuen com si fos innata i no adquirida la força o la gràcia de llur nació, creuen que és com una

descoberta il·luminada dels homes actuals allò que és només un resultat de la comprensió acollidora de les generacions passades.

Perxò avui és dolorós veure atiat dins Europa l'orgull de cada nació, i la reclosió desitjada com a salvadora. No era tan horrible una guerra només entre exèrcits, una guerra només sobre els camps, com l'intent d'una guerra d'esperit contra esperit, de nació contra nació. ¿Com s'aturarà després el germinar d'aquesta desoladora sembrada d'odis? Puix els veritables odis no venen de la sang vessada, sinó de l'esperit ofès.

Sembla haver-hi una malfiança envers l'eficàcia dels tractats, de la reglamentació de les relacions entre els pobles. Aquesta malfiança caldria esvair-la. Tal volta la manca de reglamentació en la guerra d'avui prové de l'aire que té de guerra civil. Però sigui com sigui, la reglamentació, la llei escrita, haurà d'ésser tal vegada la reconeixença de la primàcia eterna de l'esperit, la garantia sòlida i única de la pau futura en la unitat d'Europa.

J. M. CAPDEVILA

LA SOCIETAT DE NACIONS «LLIURES»

Un cert nombre de gents que somnien una Unió mundial han començat per a suggerir simplement que cada Estat sobirà enviarà un membre al projectat Parlament de l'Humanitat. Aixó us pren un aire democràtic dels més plaents: Un Estat sobirà, un vot. Ara mirem la llista dels Estats. Trobem en aquesta llista l'Imperi britànic amb una població de quatre-cents milions d'habitants, la meitat dels quals saben de llegir i escriure sens dubte en aquesta llengua. Heu's-aquí Bogotà un milió d'habitants--la major part poetes.--Teniu a Haití amb un milió tres-centes mil ànimes, població quasi enterament il·letrada i ademés subjecta a torbacions polítiques. Hi ha també Andorra qui compta quatre o cinc mil habitants.

La sola idea d'acordar a tots aquests Estats una representació igual seria suficient per a dividir tots els vots de l'Imperi britànic. Segons els «theoriciens», un Estat de més de tres milions d'ani-

mes tindria dos delegats, de més de vuit milions tres delegats. Alguns dels petits Estats no tindren dret, més que a una aparició intermitent: no serien representats més que una vegada sobre dues o quelcom semblant. Però a La Haya, els acords estaven closos de tal manera que tres o quatre Estat minúsculs i sense importància podien tombar el vot de l'Imperi britànic o dels Estats Units.

Heu's-aquí la palla qui va fer trencar el tribunal de La Haya. Projectes de aquest gènere són en va, les grans nacions no admetrien mai la realització.

Amb risc de semblar un poc prussià, m'agradaria d'insistir sobre certs fets brutals. L'afer de la Societat de Nacions serà mantenir la pau del món, i no cap altra cosa. Cap poder no gosarà mai rompre la pau si tots els altres poders capaços de fer la guerra moderna li diuen: «No».

Actualment no existeixen només que

quatre poders capaços de proveir d'hommes i de material necessaris a una guerra moderna i prolongada; aquests són Anglaterra, França, Alemanya i els Estats Units.

Altres quatre en són probablement capaços: Itàlia, el Japó, Austria i (?) Rússia. Hom pot creure que la Xina pugui un dia pendre part en la guerra. Jo esper que no, però en fi, és una possibilitat.

Per la meua part crec que cap altre poder sobre la terra tindria ni una ombra de probabilitat de resistir a la voluntat—una voluntat honradament unida—dels quatre primers poders nomenats. Tot el reste lluita per la voluntat d'aquests pobles Caps o per simpatia per ells. Aquests poders secundaris es baten per divergències en el mode de veure-hi entre els Estats veritablement capaços de guerra, i certs d'ells hi són forçats. Ningú estima més que jo la civilització de Suïssa, de Suècia o d'Holanda, però és el fet que aquestes nacions estan en l'impossibilitat de protestar eficaçment contra la guerra. Què direm doncs dels Haití o dels Libèria? El manteniment de la pau del món reposa sobre els grans poders, i solament sobre els grans poders. Si ells desitgen la pau, serà la pau; sinó la guerra.

Els grans poders poden imposar la pau al món per sempre. No sortim de aquest punt. La pau és, abans que tot, llur afer i ells poden donar a les petites nacions i a tota l'Humanitat una pau durable qui no pot sobrevenir de cap altra manera.

Jo pretenc doncs que el Consell d'una Societat de Nacions per a ésser eficaç, ha de compendre principalment els representants dels grans pobles bel·ligerants i que els representants dels petits Estats aliats o neutrals—per essencial que sigui llur presència—no han pas

d'estar autoritzats a ofegar la veu de les més grans masses humanes.

Aquest estat de coses en el qual un Consell dels grans poders imposaria i mantindria la pau podria arribar més depressa de ço que suposen moltes gents d'esperit lògic i enamorat d'estadística. Ens representem, molt bé a qual-sevulga—un home instruït, experimentat, un home amb lentes—llegint amb veu clara, un poc penetrat, davant de un «Congrés de la Pau» atent i respectuós un «projecte de contitució d'una Societat de Nacions».

Hi ha no obstant un mitjà mes natural per a establir aquesta Societat; per comptes d'ésser fabricada com una màquina, creixeria com un arbre. Un Congrés de la Pau es reunirà aviat o tard: ¿no podria esdevenir tot seguit el Consell de la Lliga de Nacions?

Estic obsesionat per aquesta idea, que el Consell de la Pau esdevindrà necessàriament—i és molt de desitjar—una llarga reunió. ¿Per què no esdevindrà permanent? Ell invitaria per ajudar a les seves deliberacions a representants dels Estats neutrals. No penseu pas que el Congrés de la Pau qui seguirà a aquesta guerra s'aparellarà als Congressos que han tingut lloc després d'altres guerres. No solament el conflicte actual ha estat incommensurablement més gran que tot altre, sinó que ha minat més profundament les bases de la vida social i econòmica. Jo em deman si comencem a donar-nos compte de fins a quin punt els vells sistemes són morts i fins a quin punt tot deurà ésser reconstruït. Des del debut de l'història hi havia en la base de tots els arranjaments financers, la promesa—digna de fe—de pagaments en or. Aquesta promesa ha perdut ara tota la valú; el curs de un bitllet de banc canvia durant el minut que us el mireu. ¿Què passarà quan

vindrà la pau? No es pot preveure. El rublo ha desaparegut en l'abim.

Els nostres especialistes de plata abandonen confusos llurs grapats de paper-moneda i els veuen voleiar sobre la pendent qui descendeix.

Per gran que sigui el nostre odi per l'Alemanya, serà precís que alguns d'entre nosaltres prenguin seient al costat de l'enemic a fi de trobar un mitjà per a protegir el crèdit del diner. I supòs que hom no compta pas per finir la guerra amb una lluita salvatge entre els compradors de tota l'alimentació qui restarà sobre la terra.

Hi ha en aquests moments una penúria qui no farà més que créixer; hi serà en les fonts de producció i en el transport d'aliments i primeres matèries durant forces anys.

El Congrés de la Pau haurà d'assetjar i organitzar el repartiment i la distribució d'aquests béns rars. Hi haurà petits treballs com la reconstrucció de Bèlgica i de Sèrbia, hi haurà també fronteres per a reparar, la de Polònia, la Armènia. Per a tots aquests petits Estats que la pau farà esclatar, convindrà un sistema de garanties difícils i complicades.

No veig pas que un Congrés de la Pau porti a bé tots aquests treballs solament amb algunes setmanes o amb alguns mesos. L'idea que els alemanys han desvetllat a Brest-Litovsk de saber que les coses passaven com a Versalles un altre temps, que grans herois bigotuts emitirien pretensions sorprenents, estrenyerien les celles i després a través de mapes traçarien línies amb l'angle negra d'un polze marcial, aquesta idea és ja caducada.

Del comencement a la fi, les negociacions de pau seguiran un curs sense precedent.

Les discussions a causa de la guerra qui des de hi ha sis mesos esdevenen més i més explícites són del tot noves; i sembla que els preliminars amb llurs grans línies deuran ésser coneguts de tota l'Humanitat i acceptats per ella abans que un armistici sigui decretat en el front principal, el front Oest.

Els diplomàtics alemanys detesten aquest procedir, (hi ha molts diplomàtics francesos o anglesos a qui desplaui també) i es retorcen, menteixen, lluiten desesperadament per a guardar tot ço que els serà possible en els mercats i en les trampes dels consells privats. Aquest no és el camí de la pau.

I quan per fi les proposicions d'Alemanya seran prou pròximes a les del aliats per a que s'obri el Congrés de la Pau, certament que ell mateix serà també un fet sense precedent, i abans que es reproduïxi, les grans línies de l'acord hauran estat indicades a tota l'Humanitat i aprovades per ella.

Aquesta Societat de Nacions que esperem tots, pot trobar-se amb força latent; en el Congrés de la Pau, és d'allí que ella podrà sortir i essent així, és per a nosaltres de la més alta importància saber per qual classe d'homes serem representats en aquest Congrés; perquè de la mena d'homes que hi assisteixi depèn determinar el caràcter del Consell d'aquesta Societat de Nacions que en neixerà. Si hi enviem homes que no convenen, o bé si no sabem sostenir-los suficientment, el Congrés de la Pau podria ésser també la prova suprema de la nostra importància per a fer front a les grans necessitats de l'època present.

H. G. WELLS

C. C. trad.

ELS AMICS D'EUROPA seràn servits per abonament al periòdic VIDA OLOTINA a qui es dirigeixi a l'Administració, acompanyant l'import de la subscripció que és de 1'25 pessetes al trimestre.

ADREÇA DEL PERIÒDIC: Passeig de Blay, 52, OLOT.—ADREÇA DEL COMITÉ: Carrer de Balmes, 65, 1er., BARCELONA.

Impremta de Pere Aubert—Olot